

Kiesbesluit

Wijziging(en) zonder datum inwerkingtreding aanwezig. Zie het [wijzigingenoverzicht](#).

Geraadpleegd op 18-03-2026.

Geldig van 01-08-2025 t/m heden.

Origineel opschrift en aanhef

Artikel A 1

[Vervallen per 01-01-1998]

Artikel A 2

[Vervallen per 01-01-1998]

Artikel A 3

[Vervallen per 01-01-1998]

Afdeling II. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van provinciale staten, van de algemene besturen, van de gemeenteraden en van het kiescollege voor Nederlanders die geen ingezetenen zijn

Hoofdstuk D. De registratie van de kiesgerechtigdheid

Artikel D 1

Burgemeester en wethouders ontlenen aan de basisregistratie personen de gegevens die nodig zijn voor de vaststelling van de kiesgerechtigdheid van de personen die als ingezetene hierin zijn ingeschreven.

Artikel D 1a

[Vervallen per 01-04-2017]

Artikel D 1b

[Vervallen per 01-04-2017]

Artikel D 2

1 Ten aanzien van personen die hun werkelijke woonplaats in de gemeente hebben, niet zijnde personen als bedoeld in [artikel D 1](#), en die als kiesgerechtigd in de gemeentelijke administratie worden opgenomen, registreren burgemeester en wethouders de volgende gegevens:

- a. de geslachtsnaam;
- b. de voornamen of voorletters;
- c. de geboortedatum;
- d. het adres;
- e. de nationaliteit.

2 Burgemeester en wethouders schrappen de registratie van de kiesgerechtigdheid van de in het eerste lid bedoelde personen indien aan hen omstandigheden bekend worden op grond waarvan de desbetreffende persoon niet als kiezer behoort te zijn geregistreerd.

Artikel D 3

Op verzoek van burgemeester en wethouders verstrekt het dagelijks bestuur informatie over de grenzen van het gebied van het waterschap.

Artikel D 4

Een registratie als bedoeld in [artikel D 2 van de Kieswet](#) bevat de volgende gegevens en bescheiden:

- a. de geslachtsnaam, de voornamen of voorletters, de geboortedatum, het woonadres, de nationaliteit en, indien van toepassing, het burgerservicenummer, het correspondentieadres, het e-mailadres en het telefoonnummer;
- b. een kopie van een geldig Nederlands paspoort, een kopie van een geldige Nederlandse identiteitskaart, een kopie van een geldige identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba of een kopie van een

geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld;

- c. de verklaring dat de persoon of zijn Nederlandse echtgenoot, geregistreerde partner of levensgezel en kinderen, voor zover dezen met hem een gemeenschappelijke huishouding voeren, in Nederlandse openbare dienst werkzaam is in Aruba, Curaçao of Sint Maarten;
- d. informatie over de wijze waarop de kiezer zijn stembiljet ontvangt.

Artikel D 5

- 1 Een aanvraag als bedoeld in artikel D 3 van de Kieswet wordt ingediend bij burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage, het hoofd van de consulaire post waaronder de woonplaats van aanvrager ressorteert of, als het een persoon betreft die in Aruba, Curaçao of Sint Maarten woont, bij de vertegenwoordiger van Nederland in deze landen. Het hoofd van de consulaire post of de vertegenwoordiger zendt de aanvraag zo spoedig mogelijk door naar burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.
- 2 In afwijking van het eerste lid dient een persoon als bedoeld in artikel B 1, tweede lid, onder b, van de Kieswet die niet gedurende ten minste tien jaren zijn werkelijke woonplaats in Nederland heeft gehad, de aanvraag in bij Onze Minister onder wiens verantwoordelijkheid de betrokken functionaris zijn werkzaamheden verricht. Onze Minister zendt de aanvraag zo spoedig mogelijk door naar burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.
- 3 Tenzij het een persoon betreft die in Aruba, Curaçao of Sint Maarten woont, vermeldt de aanvrager op welk e-mailadres hij zijn stembiljet wenst te ontvangen.
- 4 Indien de aanvrager geen e-mailadres heeft opgegeven, het stembiljet per post wenst te ontvangen of in Aruba, Curaçao of Sint Maarten woont, wordt hem het stembiljet per post toegezonden.
- 5 Formulieren als bedoeld in artikel D 3 van de Kieswet zijn kosteloos verkrijgbaar bij de organen waarbij de aanvragen worden ingediend, en bij elke gemeente.
- 6 Indiening van aanvragen langs elektronische weg kan uitsluitend bij burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.

Artikel D 6

- 1 Het orgaan waarbij een aanvraag tot registratie als bedoeld in artikel D 3 van de Kieswet is ingediend, gaat na of aan dat orgaan met betrekking tot de aanvrager gegevens bekend zijn en, zo dit het geval is, of deze overeenstemmen met de in de aanvraag vermelde gegevens. Bij doorzending van de aanvraag deelt het orgaan zijn bevindingen mee en houdt van deze verzending aantekening.
- 2 Burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage gaan na of er met betrekking tot de aanvrager gegevens bekend zijn in het persoonskaartenarchief of het schakelregister, bedoeld in artikel 4.5 van de Wet basisregistratie personen, onderscheidenlijk in de basisregistratie personen, en, zo dit het geval is, of deze overeenstemmen met de in de aanvraag tot registratie vermelde gegevens.

Artikel D 7

Indien aan het orgaan waarbij een aanvraag tot registratie als bedoeld in artikel D 3 van de Kieswet kan worden ingediend, omstandigheden bekend worden, op grond waarvan een persoon die ingevolge artikel D 2 van de Kieswet als kiezer is geregistreerd, niet als kiezer behoort te zijn geregistreerd, wordt daarvan terstond mededeling gedaan aan burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.

Artikel D 8

Indien aan een persoon een mededeling is gedaan dat hij niet als kiezer is geregistreerd als bedoeld in artikel D 5 van de Kieswet, worden hem uiterlijk op de zevende dag na ontvangst van zijn verzoek de redenen daarvan meegedeeld.

Artikel D 9

Op een aanvraag als bedoeld in hoofdstuk D van de Kieswet alsmede ter uitoefening van het recht op rectificatie, bedoeld in artikel 16 van de Algemene verordening gegevensbescherming, ten aanzien van een registratie als bedoeld in artikel D 2 van de Kieswet of artikel D 1 van het Kiesbesluit, wordt uiterlijk op de zevende dag na ontvangst door burgemeester en wethouders of burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage beslist.

Artikel D 10

Ambtshalve wijzigingen als bedoeld in artikel D 6 van de Kieswet worden onverwijld aan de persoon bekendgemaakt.

Hoofdstuk E. Kieskringen en stembureaus

Artikel E 1

Het stembureau bestaat uit ten minste drie en ten hoogste zeven leden.

Artikel E 2

Het briefstembureau bestaat uit ten minste vijf leden.

Artikel E 3

- 1 Het gemeentelijk stembureau bestaat uit een voldoende aantal, doch ten minste vijf leden.
- 2 In afwijking van het eerste lid bestaat het gemeentelijk stembureau bij de verkiezing van de leden van de gemeenteraad uit ten minste drie leden.

Artikel E 4

- 1 De leden van het gemeentelijk stembureau die verhinderd zijn de zitting bij te wonen, geven hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders.
- 2 Bij ontstentenis van een lid treedt een door of vanwege burgemeester en wethouders aan te wijzen plaatsvervangend lid op.
- 3 Van de wisselingen in de samenstelling van het gemeentelijk stembureau wordt in het proces-verbaal aantekening gehouden met opgave van de tijd van de vervanging.

Artikel E 5

- 1 Voor het houden van een zitting van het hoofdstembureau is de aanwezigheid van ten minste drie leden vereist.
- 2 De leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen, geven hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter. Deze zorgt voor de oproeping van plaatsvervangende leden.
- 3 Bij verhindering van de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter treedt het oudste lid naar benoeming als voorzitter op dan wel, indien verscheidene leden even oud naar benoeming zijn, het oudste lid.
- 4 Het hoofdstembureau neemt zijn beslissingen bij meerderheid van stemmen.

Artikel E 6

Artikel E 5 is van overeenkomstige toepassing op het nationaal briefstembureau met dien verstande dat de leden die verhinderd zijn de zitting bij te wonen hiervan onverwijld kennisgeven aan het college van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage.

Artikel E 7

Artikel E 5 is van overeenkomstige toepassing op een centraal stembureau, niet zijnde de Kiesraad.

Hoofdstuk Ea. Digitale ondersteuning in het verkiezingsproces

Artikel Ea 1

- 1 De uitslagprogrammatuur voldoet aan de volgende functionaliteitsvereisten en kwaliteitsvereisten:
  - a. de uitslagprogrammatuur, waaronder de broncode, is gestructureerd opgebouwd, zodanig dat aanpassingen mogelijk zijn; en
  - b. de uitslagprogrammatuur ondersteunt voor de vermelding van de aanduidingen van de politieke groeperingen en de namen van de kandidaten in ieder geval de diakritische tekens van de tekenset die op grond van artikel 3, eerste lid, van het Besluit basisregistratie personen voor de basisregistratie personen is vastgesteld.
- 2 De uitslagprogrammatuur voldoet aan de volgende transparantievereisten:
  - a. de programmatuur wordt als open source ontwikkeld en maakt gebruik van open standaarden;
  - b. de standaardprogrammatuur waarvan gebruik wordt gemaakt is vrij verkrijgbaar;
  - c. het intellectueel eigendom van de maatwerkprogrammatuur berust bij de Staat;
  - d. de uitslagprogrammatuur is geschreven in een programmeertaal, waarvoor een door een actieve gemeenschap onderhouden open source programma om broncode naar machinecode te vertalen beschikbaar is; en
  - e. de functies die in de uitslagprogrammatuur voorzien in het optellen van stemtotalen en het bepalen van de zetelverdeling zijn als zodanig herkenbaar en kunnen zelfstandig getest worden.
- 3 Voor de uitwisseling van verkiezingsgegevens zoals kandidatenlijsten, stembureaugegevens en resultaatgegevens die bij de uitslagprogrammatuur worden toegepast, wordt een in de aansluitvoorschriften vastgelegde standaard toegepast, die door de Kiesraad wordt beheerd.
- 4 Bij het inlezen van verkiezingsgegevens in de uitslagprogrammatuur wordt de authenticiteit van de gegevens vastgesteld, op in de gebruiksvoorschriften vastgelegde wijze.

Artikel Ea 2

Indien de Kiesraad uitslagprogrammatuur ter beschikking stelt die niet centraal wordt gehost, als bedoeld in artikel Ea 3, eerste lid, onder a, gelden onverminderd artikel Ea 1, de volgende vereisten:

- a. de uitslagprogrammatuur is geschikt voor gebruik vanuit verschillende besturingssystemen, waaronder in ieder geval een open source besturingssysteem;
- b. authenticatie van gebruikers van de uitslagprogrammatuur vindt plaats op in de gebruiksvoorschriften vastgelegde wijze;
- c. de authenticiteit van de uitslagprogrammatuur kan worden vastgesteld.

Artikel Ea 3

1 De centrale voorzieningen, bedoeld in artikel Ea 2, derde lid, van de Kieswet, kunnen bestaan uit

- a. een centrale omgeving waar uitslagprogrammatuur op gehost wordt,
  - b. een digitaal overdrachtsplatform, waarop ten minste gegevens en bestanden worden uitgewisseld ten behoeve van de vaststelling van de uitslag van de verkiezing.
- 2 De centrale voorzieningen voldoen aan de volgende vereisten:

- a. de centrale voorzieningen worden gehost in Nederland;
- b. het ontwerp van de centrale voorzieningen is erop gericht dat toevallig of opzettelijk foutief gebruik van de uitslagprogrammatuur wordt voorkomen;
- c. gebruik van en toegang tot de centrale voorzieningen wordt geautomatiseerd bijgehouden zodat onderzoek naar mogelijke onregelmatigheden mogelijk is; en
- d. er worden passende maatregelen getroffen voor het detecteren en het herstellen van beveiligingsinbreuken op de centrale voorzieningen, waaronder detectie van kwetsbaarheden, rapportage van incidenten, respons, escalatie en schadebeperking.

3 De centrale maatregelen, bedoeld in artikel Ea 2, derde lid, van de Kieswet, voldoen aan de volgende vereisten:

- a. de authenticatie van gebruikers van de uitslagprogrammatuur vindt plaats op in de gebruiksvoorschriften vastgelegde wijze;
- b. de autorisaties van de gebruikersaccounts worden actief beheerd; en
- c. iedere gebruiker heeft uitsluitend toegang tot een afgeschermd segment in de uitslagprogrammatuur.

Artikel Ea 4

1 De aansluitvoorschriften kunnen zien op:

- a. de vereisten die worden gesteld aan de fysieke omgeving waarin de computers staan waarop de uitslagprogrammatuur wordt gebruikt;
- b. de vereisten die worden gesteld aan het netwerk, waarmee de gebruiker toegang krijgt tot de decentrale voorzieningen;
- c. de vereisten die worden gesteld aan de computer en het besturingssysteem op de computer waarop gebruik wordt gemaakt van uitslagprogrammatuur;
- d. de aanmaak van accounts en het beheren van autorisaties; en
- e. de toegepaste standaard, bedoeld in artikel Ea 1, derde lid.

2 De gebruiksvoorschriften kunnen zien op:

- a. de authenticatie van gebruikers;
- b. de invoer respectievelijk het inlezen van gegevens in de uitslagprogrammatuur;
- c. het uitprinten van het proces-verbaal;
- d. de digitale overdracht van telbestanden; en
- e. de wijze van authenticatie van in te lezen verkiezingsgegevens.

3 De aansluitvoorschriften en gebruiksvoorschriften worden uiterlijk op de dag van kandidaatstelling vastgesteld.

4 De Kiesraad verstrekt na iedere verkiezing waarbij uitslagprogrammatuur ter beschikking is gesteld een evaluatie van de doeltreffendheid van de aansluitvoorschriften en gebruiksvoorschriften aan Onze Minister.

Artikel Ea 5

[Wijziging(en) zonder datum inwerkingtreding aanwezig. Zie het wijzigingenoverzicht.]

1 Uiterlijk op de dag van kandidaatstelling maakt de Kiesraad de volgende gegevens op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch openbaar:

- a. de uitkomsten van de toetsing, bedoeld in artikel Ea 5, eerste lid, van de Kieswet;
- b. indien van toepassing, gegevens met betrekking tot ondergeschikte wijzigingen als bedoeld in artikel Ea 5, tweede lid, van de Kieswet;
- c. de beschrijving van de centrale voorzieningen en maatregelen die bij de eerstvolgende verkiezing worden ingezet;

- d. [Red: dit onderdeel is nog niet in werking getreden;]
- e. [Red: dit onderdeel is nog niet in werking getreden.]
- 2 Indien na de dag van kandidaatstelling een toets als bedoeld in artikel Ea 5, derde lid, van de Kieswet is verricht, maakt de Kiesraad de uitkomsten daarvan binnen een week na oplevering van het toetsingsrapport en uiterlijk de dag voor de dag van stemming, op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch openbaar.

Artikel Ea 6

De Kiesraad stelt de uitslagprogrammatuur uiterlijk de eenentwintigste dag voor de dag van stemming ter beschikking voor gebruik.

Artikel Ea 7

- 1 De Kiesraad stelt uiterlijk op de dag van kandidaatstelling het model beschikbaar, bedoeld in artikel Ea 6, tweede lid, van de Kieswet.
- 2 Het college van burgemeester en wethouders voert het onderzoek, bedoeld in artikel Ea 6, tweede lid, van de Kieswet uit op uiterlijk de tweede dag voor de dag van stemming.

Artikel Ea 8

- 1 Meldingen, als bedoeld in artikel Ea 9, derde lid, van de Kieswet, maakt de Kiesraad uiterlijk op de dag van vaststelling van de uitslag openbaar.
- 2 Bij de publicatie van meldingen worden geen persoonsgegevens vermeld.
- 3 Ingeval de Kiesraad meerdere meldingen van eenzelfde aard ontvangt, kan de Kiesraad deze meldingen als één melding publiceren.
- 4 Bij de publicatie van een melding licht de Kiesraad toe hoe de melding in behandeling is genomen.

Hoofdstuk G. De registratie van de aanduiding van een politieke groepering

Artikel G 1

- 1 De waarborgsommen, bedoeld in het tweede lid van de artikelen G 1, G 2, G 2a en G 3, alsmede de waarborgsom, bedoeld in het derde lid van artikel Q 6 juncto het tweede lid van artikel G 1 van de Kieswet, dienen te worden overgemaakt op de daartoe bestemde rekening van onderscheidenlijk Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de gemeente waar het centraal stembureau voor de verkiezingen van de leden van provinciale staten is gevestigd, het waterschap of de gemeente, bij een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van bank mag uitoefenen, onder vermelding van de woorden "waarborgsom registratie".
- 2 De voorzitter van het centraal stembureau deelt het orgaan waaraan de waarborgsommen zijn betaald, zo spoedig mogelijk na de openbaarmaking van de kandidatenlijsten mee welke waarborgsommen ingevolge het tweede lid van artikel G 1, G 2, G 2a of G 3, dan wel ingevolge het derde lid van artikel Q 6 juncto het tweede lid van artikel G 1 van de Kieswet moeten worden terugbetaald. Dit orgaan gaat vervolgens zo spoedig mogelijk over tot terugbetaling van die waarborgsommen. Over de terug te betalen waarborgsommen wordt geen rente vergoed.

Artikel G 2

- 1 Bij de registratie van een logo, bedoeld in artikel G 1a van de Kieswet, verstrekt een politieke groepering aan het centraal stembureau tevens digitaal het logo met als extensie «Joint Photographic Experts Group» (jpeg). Dit logo heeft de volgende kenmerken:
  - a. een resolutie van 300 «Dots per inch» (dpi);
  - b. een breedte van minimaal 220 pixels en maximaal 443 pixels;
  - c. een hoogte van maximaal 112 pixels.
- 2 Het centraal stembureau stelt de geregistreerde logo's digitaal beschikbaar aan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de burgemeester van 's-Gravenhage.

Hoofdstuk H. De inlevering van de kandidatenlijsten

Artikel H 1

De formulieren voor de kandidatenlijsten, bedoeld in artikel H 1, derde lid, van de Kieswet, en voor de verklaringen, bedoeld in de artikelen H 3, vijfde lid, H 4, zevende lid, en H 9, vierde lid, van de Kieswet, zijn gedurende drie weken vóór en op de dag van de kandidaatstelling verkrijgbaar bij elke gemeente. De verklaring, bedoeld in artikel H 9, vierde lid, van de Kieswet is tevens gedurende drie weken vóór en op de dag van kandidaatstelling verkrijgbaar bij het centraal stembureau.

Artikel H 2

- 1 Een kandidaat wordt op de kandidatenlijst vermeld met naam, voorletters, geboortedatum en gemeente of woonplaats als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Wet basisregistratie adressen en gebouwen. Achter de voorletters kan tussen haakjes de roepnaam van de kandidaat worden vermeld.
- 2 Nadere aanduidingen van de naam, mits op de gebruikelijke wijze afgekort, mogen aan de naam worden toegevoegd.
- 3 Een persoon die gehuwd is of gehuwd is geweest, dan wel wiens partnerschap geregistreerd is of geregistreerd is geweest, wordt op de lijst vermeld hetzij met de eigen geslachtsnaam, hetzij, voor zover hij daartoe op grond van artikel 9 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek dan wel artikel 9 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek BES bevoegd is, met de geslachtsnaam van de echtgenoot of geregistreerde partner, dan wel met de eigen geslachtsnaam door middel van een liggend streepje gevolgd door of voorafgegaan door de geslachtsnaam van de echtgenoot of geregistreerde partner.
- 4 Achter de voorletters of, indien vermeld, de roepnaam, mag ter aanduiding van het geslacht van de kandidaat de toevoeging «(m)» of «(v)» worden geplaatst.
- 5 Indien het betreft de verkiezing van de leden van provinciale staten van Fryslân, het algemeen bestuur van het Wetterskip Fryslân of van de raden van gemeenten in de provincie Fryslân, mogen aanduidingen op de kandidatenlijst in de Friese taal worden vermeld.

Artikel H 3

- 1 De waarborgsommen, bedoeld in de artikelen H 12, H 13, H 13a en H 14 van de Kieswet, dienen uiterlijk op de veertiende dag voor de kandidaatstelling te zijn ontvangen op de daartoe bestemde rekening van onderscheidenlijk Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de gemeente waar het centraal stembureau voor de verkiezingen van de leden van provinciale staten is gevestigd, het waterschap of de gemeente, bij een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van bank mag uitoefenen, onder vermelding van de woorden "waarborgsom kandidaatstelling".
- 2 De voorzitter van het centraal stembureau deelt het orgaan waaraan de waarborgsommen zijn betaald, zo spoedig mogelijk na de openbaarmaking van de uitslag van de verkiezing mee welke waarborgsommen ingevolge het vierde of vijfde lid van artikel H 12, H 13, H 13a of H 14 van de Kieswet moeten worden terugbetaald. Dit orgaan gaat vervolgens zo spoedig mogelijk over tot terugbetaling van die waarborgsommen. Over de terug te geven waarborgsommen wordt geen rente vergoed.

Hoofdstuk I. Het onderzoek, de nummering en de openbaarmaking van de kandidatenlijsten

Artikel I 1

De processen-verbaal van de in de artikelen I 1 en I 4 van de Kieswet bedoelde zittingen worden tot en met de dag waarop de kandidatenlijsten openbaar worden gemaakt, ter inzage gelegd bij het centraal stembureau.

Artikel I 2

Het centraal stembureau brengt het tijdstip en de plaats van de zitting, bedoeld in de artikelen I 1, eerste lid, en I 4 van de Kieswet tijdig ter openbare kennis.

Hoofdstuk J. De stemming

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel J 1

- 1 Uiterlijk op de vrijdag voor de dag van de stemming bezorgt de burgemeester aan het adres van de kiezers:
  - a. een overzicht van de kandidaten, geordend per lijst;
  - b. de adressen en de openingstijden van de stemlokalen. Hierbij wordt tevens vermeld welke stemlokalen voldoen aan artikel J 4, tweede lid, van de Kieswet;
  - c. de adressen en de zittingstijden van de mobiele stembureaus; en
  - d. de adressen, de zittingsdag en -tijd van het gemeentelijk stembureau.
- 2 Op de lijsten, zoals deze ter kennis van de kiezers worden gebracht, worden vermeld de nummers van de lijsten en, in voorkomend geval, de aanduidingen van de politieke groeperingen en worden de kandidaten kolomsgewijs vermeld zoals ze op de kandidatenlijst voorkomen, met weglating van de geboortedatum. De lijsten worden gedrukt in de volgorde van de toegekende nummers. De kandidaten worden per lijst doorlopend genummerd.
- 3 Indien het gemeentelijk stembureau op meer dan één locatie zitting houdt, wordt bij de in het eerste lid, onder d, bedoelde informatie ook voor elk stembureau vermeld op welke locatie en dag het proces-verbaal van het stembureau wordt onderzocht dan wel een centrale stemopneming wordt verricht.

Artikel J 2

1 Het register, bedoeld in artikel J 7a, eerste lid, eerste volzin, van de Kieswet, bevat de volgende gegevens:

- a. verkiezingscode, gemeentecode en volgnummer van de stempas;
- b. naam, voorletters en geboortedatum van de kiesgerechtigde;
- c. naam of kenmerk van de ambtenaar die de gegevens heeft opgenomen in het register;
- d. aanduiding van een van de volgende redenen van opneming in het register:

1. vervangen door kiezerspas;
2. vervangen door volmachtbewijs;
3. vervangende stempas verstrekt krachtens artikel J 8 van de Kieswet;
4. vervangen door briefstembewijs;
5. ontbreken kiesgerechtigdheid tenaamgestelde;
6. overlijden tenaamgestelde;
7. vastgestelde ontvreemding;
8. om een andere reden onrechtmatig in omloop.

2 Het uittreksel van ongeldige stempassen, bedoeld in artikel J 7a, eerste lid, tweede volzin, van de Kieswet, bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en d.

Artikel J 3

De stembus moet aan de volgende vereisten voldoen:

- a. De bus kan worden afgesloten met een deksel dat voorzien is van een slot.
- b. Het deksel is in het midden voorzien van een sleuf waardoor de stembiljetten in de bus kunnen worden gestoken.
- c. De sleuf kan op zodanige wijze worden afgesloten dat deze daarna slechts kan worden geopend, nadat het deksel is losgemaakt.

Artikel J 4

In elk stemlokaal bevindt zich een zodanig aantal stemhokjes dat een goede voortgang van de stemming is gewaarborgd.

Artikel J 5

1 Het stemhokje bestaat uit een achterwand en twee zijwanden die elk ten minste een meter breed en twee meter hoog zijn. Wordt het stemhokje met de achterzijde tegen een ondoorzichtig deel van een wand van het stemlokaal geplaatst, dan kan de achterwand vervallen.

2 In elk stemhokje bevindt zich een lessenaar met rood schrijfmateriaal.

Artikel J 6

In elk stemlokaal is een voor het publiek bestemde ruimte. De tafel van het stembureau en de stemhokjes bevinden zich in de niet voor het publiek bestemde ruimte.

Artikel J 7

Het onbruikbaar maken van teruggegeven stembiljetten geschiedt door het aanbrengen van het woord "onbruikbaar" op de beide zijden van het stembiljet.

Artikel J 8

Nadat de laatste tot de stemming toegelaten kiezer heeft gestemd, wordt de sleuf van de stembus afgesloten.

§ 2. Het combineren met een door de gemeenteraad uitgeschreven stemming

Artikel J 9

Indien met toepassing van artikel J 6 van de Kieswet tegelijk met de stemming in het stemlokaal een of meer andere stemmen plaatsvinden, gelden de artikelen J 10 tot en met J 12.

Artikel J 10

1 Voor zover de stemgerechtigden voor de stemming ingevolge de Kieswet en de andere stemming, onderscheidenlijk stemmen, dezelfde zijn, kan de burgemeester besluiten dat tevens voor een of meer andere stemmen gelden:

- a. de stempas, bedoeld in artikel J 7 van de Kieswet;
- b. het uittreksel, bedoeld in artikel J 7a, eerste lid, van de Kieswet;
- c. het verzoekschrift, bedoeld in artikel L 8 van de Kieswet;
- d. het volmachtbewijs, bedoeld in artikel L 14 van de Kieswet.

- 2 Indien de burgemeester een besluit als bedoeld in het eerste lid neemt, gelden de volgende bepalingen:
- a. De tekst van de bescheiden, bedoeld in het eerste lid, wordt aangepast, voor zover dit met het oog op de combinatie van de stemmingen noodzakelijk is.
  - b. De verzegelde pakken, bedoeld in artikel N 2 van de Kieswet, kunnen zo nodig voor de beoordeling van de geldigheid van de andere stemming, onderscheidenlijk stemmings, of van de juistheid van de vaststelling van de uitslag van de andere stemming, onderscheidenlijk stemmings, worden geopend. Na gebruik worden de pakken opnieuw verzegeld.
  - c. Eenieder is bevoegd bij de handelingen, bedoeld onder b, aanwezig te zijn.

Artikel J 11

De leden van het stembureau kunnen ook werkzaamheden voor de andere stemming, onderscheidenlijk stemmings, verrichten, mits deze werkzaamheden de voortgang van de stemming ingevolge de Kieswet niet belemmeren.

Artikel J 12

- 1 In het stemlokaal worden, voor zover nodig, stembussen bijgeplaatst.
- 2 De stembiljetten voor de andere stemming, onderscheidenlijk stemmings, hebben een zodanige kleur dat zij voldoende kunnen worden onderscheiden van de stembiljetten voor de stemming ingevolge de Kieswet.
- 3 Indien in een stemlokaal stembussen zijn bijgeplaatst, worden de stembussen onmiddellijk na elkaar geopend.
- 4 Na het openen van de stembus of stembussen worden de stembiljetten voor de stemming ingevolge de Kieswet gescheiden van de stembiljetten voor de andere stemming, onderscheidenlijk stemmings.

Artikel J 12a

[Vervallen per 06-02-2008]

§ 3. Gecombineerde stemmingen voor de verkiezing van de leden van provinciale staten en de leden van het algemeen bestuur

Artikel J 13

De stembescheiden voor de verschillende stemmingen zijn voldoende van elkaar te onderscheiden.

Artikel J 14

- 1 In het stemlokaal is er zowel voor de stemming voor de verkiezing van de leden van provinciale staten als voor de stemming voor de verkiezing van de leden van de algemene besturen ten minste één afzonderlijke stembus. De verschillende stembussen zijn voldoende van elkaar te onderscheiden.
- 2 De stembussen in een stemlokaal worden onmiddellijk na elkaar geopend.
- 3 Na het openen van de stembussen worden de stembiljetten voor de verschillende stemmingen van elkaar gescheiden.

Artikel J 14a

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 14b

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 15

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 15a

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 16

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 17

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 18

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 19

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 20

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 20a

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 21

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 21a

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 22

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 23

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 23a

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 23b

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 23c

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 23d

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 23e

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 24

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel J 25

[Vervallen per 06-02-2008]

§ 4. De schorsing van de zitting van het stembureau

Artikel J 26

- 1 Schorsing van de zitting van het stembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van het stemlokaal een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.
- 2 De schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat worden ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel J 27

- 1 Indien de stemming is geschorst, wordt de sleuf van de stembus onmiddellijk in tegenwoordigheid van de in het stemlokaal aanwezige kiezers afgesloten.
- 2 Vervolgens wordt de stembus verzegeld en wordt de sleutel waarmee de stembus is afgesloten, in een te verzegelen enveloppe gedaan.
- 3 Daarna worden in afzonderlijke, te verzegelen, pakken gedaan:
  - a. de niet gebruikte stembiljetten;
  - b. de teruggegeven en onbruikbaar gemaakte stembiljetten;
  - c. de ingeleverde stempassen;
  - d. het uittreksel van het register ongeldige stempassen;
  - e. de ingeleverde kiezerspassen en volmachtbewijzen.

Artikel J 28

Indien de stemopneming is geschorst voordat de stembus zou worden geopend, is artikel J 27, tweede lid en derde lid, aanhef en onder a tot en met f, van overeenkomstige toepassing.

Artikel J 29

Indien de stemopneming is geschorst nadat de stembus is geopend, worden alle stembiljetten die zich in de stembus bevonden, daarin teruggedaan, waarna de stembus wordt gesloten en verzegeld. De sleutel waarmee de stembus is afgesloten, wordt in een te verzegelen enveloppe gedaan.

Artikel J 30

- 1 Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het stembureau.
- 2 De melding bevat ten minste informatie omtrent het tijdstip van de schorsing en de aanleiding voor de schorsing.

Artikel J 31

Onmiddellijk nadat van de schorsing melding is gemaakt in het proces-verbaal wordt dit met de stembus, de verzegelde pakken en de verzegelde enveloppe door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven.

Artikel J 32

De burgemeester stelt tijdig voor de aanvang van de hervatte zitting de hem ingevolge artikel J 31 overgegeven stembus, verzegelde pakken en verzegelde enveloppe ter beschikking van het stembureau.

Artikel J 33

- 1 In geval van een schorsing als bedoeld in artikel J 27 opent het stembureau tijdig voor de aanvang van de hervatte stemming de verzegelde pakken en de verzegelde enveloppe. Voor deze stemming wordt een andere stembus gebezigd.
- 2 De hervatte stemming duurt tot eenentwintig uur.
- 3 Daarna vindt het bepaalde in artikel J 30 van de Kieswet overeenkomstige toepassing.

Artikel J 34

In geval van een schorsing als bedoeld in artikel J 28 opent het stembureau na de aanvang van de hervatte zitting de verzegelde pakken en verzegelde enveloppe en begint het opnieuw met de stemopneming.

Artikel J 35

In geval van een schorsing als bedoeld in artikel J 29 opent het stembureau na de aanvang van de hervatte zitting de verzegelde enveloppe en de stembus en zet het de stemopneming voort.

§ 5. Waarnemers bij de verkiezingen

Artikel J 36

- 1 Indien, ter uitvoering van een verdrag of een internationale afspraak, waarnemers bij een verkiezing dienen te worden toegelaten of Onze Minister van Buitenlandse Zaken tot zodanige toelating heeft besloten, brengt Onze Minister van Buitenlandse Zaken deze verkiezing tijdig onder de aandacht van de bij het verdrag of de internationale afspraak betrokken staten dan wel internationale organisaties, onder vermelding van de mogelijkheid om personen bij de verkiezing als waarnemer op te laten treden.
- 2 Een aankondiging als bedoeld in het eerste lid bevat ten minste de volgende informatie:
  - a. de termijn, bedoeld in artikel J 37, eerste lid, voor het aanmelden van personen, en de verdere procedure die gevolgd moet worden om personen in aanmerking te laten komen als waarnemer;
  - b. de bij de aanmelding te vermelden gegevens, genoemd in artikel J 37, tweede lid;
  - c. de verplichting, bedoeld in artikel J 37, derde lid, tot overlegging van een afschrift van een geldig paspoort.

Artikel J 37

- 1 Een aanmelding van een andere staat of een internationale organisatie om personen als waarnemer bij de verkiezingen in Nederland op te laten treden, dient ten minste zes weken voor de desbetreffende verkiezingen ontvangen te zijn door Onze Minister van Buitenlandse Zaken.
- 2 De aanmelding bevat ten aanzien van iedere voorgedragen persoon ten minste de naam, de voorletters, het adres, de leeftijd, alsmede een nadere omschrijving van zijn functie.
- 3 Bij de aanmelding wordt ten aanzien van iedere voorgedragen persoon een afschrift van een geldig paspoort overgelegd.

Artikel J 38

- 1 Onze Minister van Buitenlandse Zaken bepaalt na overleg met de desbetreffende staat of internationale organisatie welke voorgedragen persoon als waarnemer wordt toegelaten en deelt dit zo spoedig mogelijk aan de desbetreffende staat of organisatie mee.
- 2 Onze Minister van Buitenlandse Zaken kan voorwaarden verbinden aan de toelating.

Artikel J 39

Tijdens de uitoefening van zijn functie neemt de waarnemer strikte neutraliteit in acht, geeft geen blijk van zijn politieke gezindheid, mengt zich niet in de verkiezingsprocedure en houdt zich aan de Nederlandse wet- en regelgeving.

Artikel J 40

Onze Minister van Buitenlandse Zaken verstrekt de waarnemer een speciaal legitimatiebewijs van internationale waarnemer. Tijdens de uitoefening van zijn functie draagt de waarnemer dit bewijs voor een ieder zichtbaar op zijn kleding.

Artikel J 41

Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de aanmeldingsprocedure voor waarneming, het maximum aantal waarnemers en de duur van de waarneming en omtrent de rechten en verplichtingen van waarnemers.

Hoofdstuk K. Het stemmen met een kiezerspas

Artikel K 1

Een formulier als bedoeld in artikel K 6 van de Kieswet is kosteloos verkrijgbaar bij elke gemeente.

Artikel K 2

Een verzoek als bedoeld in artikel K 7 van de Kieswet bevat de volgende gegevens en bescheiden:

- a. de geslachtsnaam, de voornamen of voorletters, de geboortedatum, het woonadres, de nationaliteit en, indien van toepassing, het burgerservicenummer, het correspondentieadres, het e-mailadres en het telefoonnummer;
- b. een kopie van een geldig Nederlands paspoort, een kopie van een geldige Nederlandse identiteitskaart, een kopie van een geldige identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba of een kopie van een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld;
- c. de verklaring dat de persoon of zijn Nederlandse echtgenoot, geregistreerde partner of levensgezel en kinderen, voor zover dezen met hem een gemeenschappelijke huishouding voeren, in Nederlandse openbare dienst werkzaam is in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

Hoofdstuk L. Het stemmen bij volmacht

Artikel L 1

Een formulier als bedoeld in artikel L 8 van de Kieswet is kosteloos verkrijgbaar bij elke gemeente.

Artikel L 2

Een verzoek als bedoeld in artikel L 9 van de Kieswet bevat de volgende gegevens en bescheiden:

- a. de geslachtsnaam, de voornamen of voorletters, de geboortedatum, het woonadres, de nationaliteit en, indien van toepassing, het burgerservicenummer, het correspondentieadres, het e-mailadres, het telefoonnummer. Van de gemachtigde: de geslachtsnaam, de voornamen of voorletters, de geboortedatum, het woonadres, en, indien van toepassing, het burgerservicenummer, het correspondentieadres, het e-mailadres en het telefoonnummer;
- b. een kopie van een geldig Nederlands paspoort, een kopie van een geldige Nederlandse identiteitskaart, een kopie van een geldige identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba of een kopie van een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld;
- c. de verklaring dat de persoon of zijn Nederlandse echtgenoot, geregistreerde partner of levensgezel en kinderen, voor zover dezen met hem een gemeenschappelijke huishouding voeren, in Nederlandse openbare dienst werkzaam is in Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

Hoofdstuk M. Het stemmen per brief

Artikel M 1

Een formulier als bedoeld in artikel M 3 van de Kieswet is kosteloos verkrijgbaar bij elke gemeente.

Artikel M 2

Een verzoek als bedoeld in artikel M 3 van de Kieswet bevat een adres buiten Nederland waar de persoon de stukken, bedoeld in artikel M 6 van de Kieswet, wenst te ontvangen.

Artikel M 2a

1 Het register, bedoeld in artikel M 5, eerste lid, van de Kieswet bevat de volgende gegevens:

- a. verkiezingscode en nummer van het briefstembewijs of vervangend briefstembewijs;
- b. naam, voorletters en geboortedatum van de kiesgerechtigde;
- c. briefstembureau dat het briefstembewijs of vervangend briefstembewijs vermoedelijk ontvangt;
- d. naam of kenmerk van de ambtenaar die de gegevens heeft opgenomen in het register;
- e. aanduiding van een van de volgende redenen van ongeldigheid:

- 1°. vervangend briefstembewijs verstrekt krachtens artikel M 6b, eerste lid, van de Kieswet;
- 2°. ontbreken kiesgerechtigdheid tenaamgestelde;
- 3°. overlijden tenaamgestelde;
- 4°. vastgestelde ontvreemding;
- 5°. om een andere reden onrechtmatig in omloop.

2 Het uittreksel van ongeldige briefstembewijzen, bedoeld in artikel M 5, derde lid, van de Kieswet bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en e.

- 3 Het uittreksel van geldige briefstembewijzen, bedoeld in artikel M 5, derde lid, van de Kieswet bevat de gegevens, bedoeld in het eerste lid, onder a, b en c.

Artikel M 3

- 1 De vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten zendt de personen die in Aruba, Curaçao of Sint Maarten wonen, de stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet.
- 2 De vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten draagt er zorg voor dat de stembiljetten alsmede de formulieren voor de processen-verbaal voor de briefstembureaus in Aruba, Curaçao, respectievelijk Sint Maarten tijdig in gereedheid worden gebracht.

Artikel M 4

- 1 De burgemeester van 's-Gravenhage zet op de retourenveloppe, bedoeld in artikel M 6 van de Kieswet, het adres van:
- a. de vertegenwoordiger van Aruba, Curaçao of Sint Maarten, indien een briefstembureau is ingesteld op grond van artikel E 5, tweede lid, van de Kieswet;
  - b. de burgemeester van de ingevolge artikel E 5, derde lid, van de Kieswet aangewezen gemeente;
  - c. de burgemeester van 's-Gravenhage, in de overige gevallen.
- 2 De kiezer kan de retourenveloppe dan wel een andere retourenveloppe dan de retourenveloppe, bedoeld in het eerste lid, retourneren aan het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland, de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten, de burgemeester van de aangewezen gemeente of de burgemeester van 's-Gravenhage, bedoeld in het eerste lid.
- 3 Bij de uitvoering van het bepaalde in artikel M 7, zevende lid, van de Kieswet zendt het hoofd van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland alle op een dag door hem ontvangen retourenveloppen zo mogelijk dezelfde dag door aan de burgemeester van 's-Gravenhage.

Artikel M 5

De stembescheiden, bedoeld in artikel M 7 van de Kieswet, bevatten een kopie van een geldig Nederlands paspoort, een kopie van een geldige Nederlandse identiteitskaart, een kopie van een geldige identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba of een kopie van een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld.

Artikel M 6

- 1 De stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, onder a en b, van de Kieswet worden de kiezer per e-mail toegezonden, tenzij van hem geen e-mailadres bekend is of hij heeft aangegeven deze stukken per post toegezonden te willen krijgen.
- 2 De stukken, bedoeld in artikel M 6, eerste lid, van de Kieswet, die niet per email worden verzonden, worden per post aan de kiezer gezonden voorzien van een Priority-aanduiding of per koerier.

Artikel M 7

Het schriftelijk verzoek om een vervangend briefstembewijs, bedoeld in artikel M 6b, van de Kieswet, bevat een kopie van:

- a. een geldig Nederlands paspoort;
- b. een geldige Nederlandse identiteitskaart;
- c. een geldige identiteitskaart van Bonaire, Sint Eustatius of Saba;
- d. een geldige identiteitskaart van Aruba, Curaçao of Sint Maarten waarop de Nederlandse nationaliteit staat vermeld;
- e. een verklaring over het bezit van het Nederlanderschap; of
- f. een document als bedoeld in artikel J 24, tweede lid, van de Kieswet.

Artikel M 8

[Vervallen per 01-01-2023]

Artikel M 9

[Vervallen per 01-01-2023]

Artikel M 10

[Vervallen per 01-01-2023]

Artikel M 11

[Vervallen per 01-01-2023]

Artikel M 12

[Vervallen per 01-01-2023]

Artikel M 13

[Vervallen per 01-01-2023]

Artikel M 14

[Vervallen per 22-02-2019]

Hoofdstuk N. De stemopneming

§ 1. Het transport en de opslag

Artikel N 1

Een transportbox kan met een slot worden afgesloten. Met de bijbehorende sleutel kan van niet meer dan één transportbox het slot worden geopend.

Artikel N 2

Tot aan de overdracht van de transportbox, bedoeld in artikel N 11, eerste lid, of artikel N 30, eerste lid, van de Kieswet, en de enveloppe, bedoeld in artikel N 11, tweede lid, of artikel N 30, tweede lid, van de Kieswet, dragen ten minste twee leden van het stembureau respectievelijk briefstembureau er zorg voor dat de daarop aangebrachte zegels niet verbroken worden.

Artikel N 3

- 1 Bij elk vervoer van de transportbox waarborgen ten minste twee personen de integriteit van de transportbox en de inhoud daarvan. Het bepaalde in de vorige zin is ook van toepassing op de enveloppe.
- 2 Tijdens het vervoer bevindt de transportbox zich in een afgesloten deel van het transportmiddel.
- 3 De transportbox en de enveloppe worden niet gelijktijdig met hetzelfde transportmiddel vervoerd.

Artikel N 4

Tot aan het moment dat de transportbox en de enveloppe worden overgedragen aan het gemeentelijk stembureau, het briefstembureau dan wel het vertegenwoordigend orgaan voor de eerste maal in nieuwe samenstelling bijeenkomt, draagt de burgemeester er zorg voor dat de transportbox en de bijbehorende enveloppe gescheiden van elkaar worden opgeslagen in:

- a. een inbraakvertragende en brandwerende voorziening, waaronder in elk geval wordt begrepen een gesloten inbraakwerende waardekast of kluis; of
- b. een ruimte, uitgerust met een inbraakalarmeringssysteem dat in verbinding staat met een door de rijksoverheid toegelaten alarmcentrale; of
- c. een ruimte die onder permanente fysieke (24-uurs) bewaking staat.

Artikel N 5

- 1 Bij de overdracht van een transportbox of enveloppe aan het gemeentelijk stembureau of briefstembureau doet de burgemeester een overdrachtsdocument overleggen.
- 2 In het overdrachtsdocument wordt verantwoording afgelegd over het vervoer of de opslag van de over te dragen transportbox of enveloppe met inbegrip van de bijzonderheden of incidenten die zich hierbij hebben voorgedaan.
- 3 Het gemeentelijk stembureau neemt de bijzonderheden of incidenten die in het overdrachtsdocument vermeld worden over in zijn proces-verbaal.
- 4 Bij ministeriële regeling wordt voor het overdrachtsdocument een model vastgesteld.

§ 2. De schorsing van de zitting van het briefstembureau

Artikel N 6

- 1 Schorsing van de zitting van het briefstembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van de locatie waar het briefstembureau zitting houdt een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.
- 2 De schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat wordt ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel N 7

- 1 Indien de in artikel N 15, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde zitting is geschorst, wordt de sleuf van de stembus onmiddellijk in tegenwoordigheid van de in het stemlokaal aanwezige personen afgesloten.
- 2 Vervolgens wordt de stembus verzegeld en wordt de sleutel waarmee de stembus is afgesloten, in een te verzegelen enveloppe gedaan.
- 3 Indien de zitting is geschorst vanwege de in artikel N 17, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde grond, stelt het briefstembureau het aantal tot de stemming toegelaten kiezers vast. Dit aantal wordt door

de voorzitter aan de aanwezigen bekendgemaakt.

4 Daarna worden in afzonderlijke, te verzegelen, pakken gedaan:

- a. het uittreksel van geldige briefstembewijzen;
- b. het uittreksel van ongeldige briefstembewijzen;
- c. de ingeleverde briefstembewijzen en vervangend briefstembewijzen;
- d. de ingevolge artikel N 18, derde lid, van de Kieswet terzijde gelegde retourenveloppen;
- e. de nog niet geopende retourenveloppen.

5 Elk pak wordt verzegeld, voorzien van de naam van de gemeente en een beschrijving van de inhoud.

Artikel N 8

- 1 Indien het de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting betreft en de stemmen zijn opgenomen, schorst de voorzitter van het briefstembureau de stemopneming totdat de in artikel N 15, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde zitting is afgerond. Artikel N 6 is niet van toepassing.
- 2 Indien de zitting is geschorst vanwege de in artikel N 17, eerste lid, onder a, van de Kieswet bedoelde grond, worden alle stembiljetten die zich buiten de stembus bevinden daarin teruggedaan. Daarna wordt de stembus gesloten en verzegeld. De sleutel waarmee de stembus is afgesloten, wordt in een te verzegelen enveloppe gedaan.

Artikel N 9

- 1 Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het briefstembureau.
- 2 De melding bevat ten minste informatie omtrent het tijdstip van de schorsing en de aanleiding voor de schorsing.

Artikel N 10

Onmiddellijk nadat van de schorsing melding is gemaakt in het proces-verbaal wordt dit met de stembus, de pakken en de enveloppe door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven, tenzij het een schorsing als bedoeld in artikel N 8, eerste lid, betreft.

Artikel N 11

De burgemeester stelt tijdig voor aanvang van de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting de aan hem overgedragen stembussen en enveloppen ter beschikking aan de voorzitter van het briefstembureau.

Artikel N 12

Ingeval van een schorsing als bedoeld in artikel N 8, tweede lid, opent het briefstembureau na aanvang van de hervatte zitting de verzegelde enveloppe en de stembus en begint het opnieuw met de stemopneming. In alle andere gevallen waarin de in artikel N 15, eerste lid, onder b, van de Kieswet bedoelde zitting is geschorst zet het briefstembureau na hervatting van de zitting de stemopneming voort.

Artikel N 13

Deze paragraaf is van overeenkomstige toepassing op de briefstembureaus die gevestigd zijn in Aruba, Curaçao en Sint Maarten met dien verstande dat:

- a. de bevoegdheden van de burgemeester bevoegdheden zijn van de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao of Sint Maarten;
- b. als locatie van het briefstembureau de locatie van de Vertegenwoordiging van Nederland in het betreffende land wordt aangewezen;
- c. in afwijking van artikel N 7, vijfde lid, niet de naam van de gemeente, maar de naam van het land wordt vermeld.

Hoofdstuk Na. Het gemeentelijk stembureau

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel Na 1

Indien op een locatie de werkzaamheden door of ten behoeve van het gemeentelijk stembureau in verschillende ruimten worden uitgevoerd, is in elke ruimte ten minste een lid van het gemeentelijk stembureau aanwezig.

§ 2. De schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau

Artikel Na 2

- 1 Schorsing van de zitting van het gemeentelijk stembureau wordt bekendgemaakt door aan de deur van de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt een kennisgeving te bevestigen dat de zitting is geschorst. Zo spoedig mogelijk wordt op dezelfde wijze bekendgemaakt waar en wanneer de zitting wordt hervat.

- 2 De schorsing alsmede de plaats en tijd waarop de zitting wordt hervat wordt ook op een algemeen toegankelijke wijze elektronisch bekendgemaakt.

Artikel Na 3

- 1 Indien het gemeentelijk stembureau de transportbox en de pakken, bedoeld in artikel N 11, eerste lid, van de Kieswet, heeft geopend, worden de stembescheiden uit de geopende pakken opnieuw ingepakt en verzegeld op de in de artikelen N 2 en N 9 van de Kieswet beschreven wijze. Vervolgens worden de pakken teruggelegd in de transportbox. Daarna wordt de transportbox op slot gedaan en verzegeld.
- 2 Indien het gemeentelijk stembureau de enveloppe, bedoeld in artikel N 11, tweede lid, van de Kieswet, heeft geopend worden het proces-verbaal van het stembureau en, indien van toepassing, het corrigendum, alsook de sleutel van de transportbox, in een enveloppe gedaan. De enveloppe wordt verzegeld. Op de enveloppe worden de naam van de gemeente, het nummer van het stembureau en een aanduiding van de verkiezing vermeld.

Artikel Na 4

- 1 Van de schorsing wordt melding gemaakt in het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau.
- 2 De melding bevat ten minste informatie omtrent het tijdstip van de schorsing en de aanleiding voor de schorsing.

Artikel Na 5

Onmiddellijk nadat van de schorsing melding is gemaakt in het proces-verbaal worden het proces-verbaal, de transportboxen en de enveloppen door de voorzitter bij de burgemeester in bewaring gegeven.

Artikel Na 6

De burgemeester stelt tijdig voor aanvang van de hervatte zitting de hem ingevolge artikel Na 5 overgedragen transportboxen en enveloppen ter beschikking van het gemeentelijk stembureau.

Artikel Na 7

Na aanvang van de hervatte zitting zet het gemeentelijk stembureau zijn werkzaamheden voort.

Hoofdstuk P. De vaststelling van de verkiezingsuitslag door het centraal stembureau

Artikel P 1

[Vervallen per 01-08-2025]

Artikel P 2

- 1 Het centraal stembureau maakt de aantallen stemmen, zoals deze aantallen door het centraal stembureau zijn ingevoerd in de programmatuur, gelijktijdig met het vaststellen van de uitslag openbaar.
- 2 Bij ministeriële regeling kan een internetadres worden aangewezen waarop de openbaarmaking geschiedt.

Artikel P 2a

- 1 Tijdig voorafgaand aan een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1e van de Kieswet brengt de burgemeester de voor dit onderzoek relevante transportbox en enveloppe, bedoeld in artikel N 11 van de Kieswet, alsmede afschriften van de voor dit onderzoek relevante processen-verbaal over naar de locatie waar het gemeentelijk stembureau zitting houdt.
- 2 Van de zitting betreffende het nader onderzoek wordt proces-verbaal opgemaakt. Op dit proces-verbaal zijn dezelfde regels van toepassing als op het proces-verbaal als bedoeld in artikel Na 31 van de Kieswet.
- 3 Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.

Artikel P 2b

- 1 Na een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1e van de Kieswet wordt het proces-verbaal van het nader onderzoek, in afwijking van artikel Na 35, eerste lid, van de Kieswet, onverwijld overgebracht naar het centraal stembureau.
- 2 Indien het gemeentelijk stembureau een corrigendum heeft vastgesteld, wordt tevens onverwijld dit corrigendum naar het centraal stembureau overgebracht.
- 3 Indien het gemeentelijk stembureau programmatuur heeft gebruikt ten behoeve van de vaststelling van de uitkomst van de stemming, wordt bovendien onverwijld het daarmee gegenereerde en gecorrigeerde digitale bestand verstrekt aan het centraal stembureau.

Artikel P 2c

- 1 Tijdig voorafgaand aan een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1f van de Kieswet brengt de burgemeester de voor dit onderzoek relevante transportbox en enveloppe, bedoeld in artikel N 30 van de

Kieswet, alsmede afschriften van de voor dit onderzoek relevante processen-verbaal over naar de locatie waar het briefstembureau zitting houdt.

- 2 Van de zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. Op het proces-verbaal van het nader onderzoek zijn dezelfde regels van toepassing als op de processen-verbaal bedoeld in artikel N 29 van de Kieswet.
- 3 Bij ministeriële regeling wordt voor het proces-verbaal een model vastgesteld.
- 4 Indien het een briefstembureau in Aruba, Curaçao of Sint Maarten betreft worden de aan de burgemeester opgedragen taken verricht door de vertegenwoordiger van Nederland in het betreffende land.

Artikel P 2d

- 1 Na een nader onderzoek als bedoeld in artikel P 1i van de Kieswet wordt het proces-verbaal van het nader onderzoek, in afwijking van artikel N 31, derde lid, van de Kieswet, zo spoedig mogelijk overgebracht naar het centraal stembureau.
- 2 Indien het briefstembureau een corrigendum heeft vastgesteld, wordt tevens zo spoedig mogelijk dit corrigendum naar het centraal stembureau overgebracht.
- 3 Indien het nader onderzoek niet wordt verricht door het door burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage ingestelde briefstembureau worden, in afwijking van het eerste en tweede lid, het proces-verbaal en, indien van toepassing, het corrigendum langs elektronische weg ter kennis gebracht van het centraal stembureau.

Artikel P 3

De bekendmaking, bedoeld in artikel P 20, tweede lid, van de Kieswet, geschiedt indien het betreft:

- a. de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, in de Staatscourant;
- b. de verkiezing van de leden van provinciale staten, in het provinciaal blad;
- c. de verkiezing van de leden van het algemeen bestuur, in het waterschapsblad; en
- d. de verkiezing van de leden van de gemeenteraad, in het gemeenteblad.

Artikel P 4

Indien het centraal stembureau ingevolge het bepaalde in artikel P 21, tweede lid, van de Kieswet verzegelde pakken heeft geopend, worden deze pakken na gebruik wederom verzegeld.

Artikel P 5

- 1 Voor zover, bij gecombineerde stemmingen, het centraal stembureau dan wel vertegenwoordigend orgaan van de ene verkiezing tot een nieuwe stemopneming besluit, geschiedt deze mede in aanwezigheid van het centraal stembureau respectievelijk vertegenwoordigend orgaan van de andere verkiezing.
- 2 Het centraal stembureau dat mede aanwezig is bij de nieuwe stemopneming doet daarvan verslag aan het vertegenwoordigend orgaan waarvoor het de verkiezingsuitslag vaststelt of heeft vastgesteld.

Hoofdstuk Pa. De verkiezing van de leden van het kiescollege voor Nederlanders die geen ingezetenen zijn

Artikel Pa 1

In artikel D 5, tweede lid, wordt in plaats van «artikel B 1, tweede lid, onder b, van de Kieswet» gelezen: artikel Pa 2, tweede lid, onder b, van de Kieswet.

Artikel Pa 2

- 1 In afwijking van artikel H 1 is het formulier voor de ondersteuningsverklaring, bedoeld in artikel H 4, zevende lid, van de Kieswet niet voor kiezers bij een gemeente verkrijgbaar.
- 2 Het formulier, bedoeld in artikel H 9, vierde lid, van de Kieswet wordt tevens op een elektronisch toegankelijke wijze beschikbaar gesteld.

Artikel Pa 3

- 1 Bekendmaking van het tijdstip en de digitale locatie van de zittingen bedoeld in de artikelen I 4 en P 20, tweede lid, van de Kieswet vindt plaats via de website van de gemeente 's-Gravenhage.
- 2 Bekendmaking van de digitale locatie vindt plaats door ten minste twee weken voor de dag waarop een zitting plaatsvindt te vermelden hoe geïnteresseerden de live-verbinding kunnen volgen.
- 3 Het tijdstip wordt ten minste twee uur voordat een zitting van start gaat bekendgemaakt.

Artikel Pa 4

- 1 Ten minste vier dagen voor de dag waarop een zitting als bedoeld in de artikelen I 4 en P 20, tweede lid, van de Kieswet plaatsvindt, maakt de gemeente 's-Gravenhage op haar website bekend hoe een kiezer zich kan aanmelden om een bezwaar in te brengen.
- 2 Om bezwaar in te kunnen brengen, meldt een kiezer zich voorafgaand aan de zitting, of tijdens de zitting gedurende het moment dat de voorzitter hiervoor gelegenheid biedt, aan op de wijze die daarvoor is

voorgeschreven op grond van het eerste lid.

- 3 Na aanmelding voorziet de gemeente 's-Gravenhage de kiezer van de instructies om tijdens de zitting toegang te krijgen tot de digitale omgeving.

Artikel Pa 5

De bekendmaking, bedoeld in artikel P 3, geschiedt voor de verkiezing van de leden van het kiescollege in de Staatscourant.

Afdeling III. De verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Hoofdstuk R. De inlevering van de kandidatenlijsten

Artikel R 1

De formulieren voor de kandidatenlijsten, bedoeld in artikel R 1, derde lid, van de Kieswet, en voor de verklaringen, bedoeld in de artikelen R 2, eerste lid, R 7, vierde lid, en R 8, vierde lid, van de Kieswet, zijn gedurende drie weken vóór en op de dag van de kandidaatstelling verkrijgbaar bij het centraal stembureau.

Artikel R 2

- 1 Een kandidaat wordt op de kandidatenlijst vermeld met naam, voorletters, geboortedatum en gemeente of woonplaats als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Wet basisregistratie adressen en gebouwen. Achter de voorletters kan tussen haakjes de roepnaam van de kandidaat worden vermeld.
- 2 Nadere aanduidingen van de naam, mits op de gebruikelijke wijze afgekort, mogen aan de naam worden toegevoegd.
- 3 Een persoon die gehuwd is of gehuwd is geweest, dan wel wiens partnerschap geregistreerd is of geregistreerd is geweest, wordt op de lijst vermeld hetzij met de eigen geslachtsnaam, hetzij, voor zover hij daartoe op grond van artikel 9 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek dan wel artikel 9 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek BES bevoegd is, met de geslachtsnaam van de echtgenoot of geregistreerde partner, dan wel met de eigen geslachtsnaam door middel van een liggend streepje gevolgd door of voorafgegaan door de geslachtsnaam van de echtgenoot of geregistreerde partner.

Achter de voorletters of, indien vermeld, de roepnaam, mag ter aanduiding van het geslacht van de kandidaat de toevoeging «(m)» of «(v)» worden geplaatst.

Hoofdstuk Ua. De verkiezing van de leden van de Eerste Kamer door de leden van het kiescollege voor Nederlanders die geen ingezetenen zijn

Artikel Ua 1

- 1 Een lid van het kiescollege stuurt de mededeling met het verzoek, bedoeld in artikel Ua 3, eerste lid, van de Kieswet, aan de voorzitter via de elektronische contactgegevens die deze hiervoor beschikbaar stelt.
- 2 Ten minste twee weken voorafgaand aan de stemming informeert de griffier de leden over de contactgegevens.

Afdeling IV. De verkiezing van de leden van het Europese Parlement

Hoofdstuk Y. De verkiezing van de leden van het Europese Parlement

Artikel Y 1

Ten aanzien van de verkiezing van de leden van het Europese Parlement zijn, voor zover deze afdeling niet anders bepaalt, de bij afdeling II van dit besluit gestelde bepalingen inzake de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer van overeenkomstige toepassing.

Artikel Y 1a

De formulieren voor het verzoek, bedoeld in artikel Y 32, eerste lid, van de Kieswet, zijn ten minste 6 weken voor de dag en op de dag van kandidaatstelling verkrijgbaar bij elke gemeente.

Artikel Y 2

De formulieren voor de kandidatenlijsten en de verklaringen, bedoeld in artikel H 1, zijn gedurende drie weken vóór en op de dag van de kandidaatstelling mede verkrijgbaar bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van het Europese Parlement.

Artikel Y 3

- 1 De formulieren voor de schriftelijke verklaring, bedoeld in artikel Y 13, eerste lid, van de Kieswet, zijn gedurende drie weken vóór en op de dag van de kandidaatstelling verkrijgbaar bij het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van het Europese Parlement.

- 2 Indien de kandidaat zich buiten het Europese deel van Nederland bevindt, is de verklaring niet aan enig formulier gebonden en kan zij ook elektronisch geschieden.

Artikel Y 4

Het tijdstip en de plaats van de zitting, bedoeld in artikel I 4 van de Kieswet, worden tijdig door de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van het Europese Parlement in de *Nederlandse Staatscourant* bekendgemaakt.

Artikel Y 5

[Vervallen per 01-12-2013]

Artikel Y 6

[Vervallen per 06-02-2008]

Artikel Y 7

Bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de wijze en het tijdstip waarop de mededeling, bedoeld in artikel Y 32, achtste lid, van de Kieswet, dient te geschieden.

Afdeling IVa. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de eilandsraden, van de kiescolleges voor de Eerste Kamer, van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en van het Europees Parlement in Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Hoofdstuk Ya. De verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de eilandsraden, van de kiescolleges voor de Eerste Kamer, van de Eerste Kamer der Staten-Generaal en van het Europees Parlement in Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Artikel Ya 1

De waarborgsommen, bedoeld in artikel Ya 15 in samenhang met artikel G 3, tweede lid, en artikel Ya 25, tweede lid, in samenhang met artikel G 2, tweede lid, van de Kieswet, dienen te worden overgemaakt op de daartoe bestemde rekening van het openbaar lichaam, bij een financiële onderneming die ingevolge de Wet financiële markten BES in de openbare lichamen het bedrijf van kredietinstelling mag uitoefenen, onder vermelding van de woorden «waarborgsom registratie».

Artikel Ya 2

Indien het betreft de verkiezing van de leden van de eilandsraden of de verkiezing van de leden van de kiescolleges, mogen aanduidingen op de kandidatenlijst in het Engels of in het Papiaments worden vermeld.

Artikel Ya 3

De waarborgsommen, bedoeld in artikel Ya 17, in samenhang met artikel H 14, en artikel Ya 28, in samenhang met de artikelen Ya 17 en H 13, van de Kieswet, dienen uiterlijk op de veertiende dag voor de kandidaatstelling te zijn ontvangen op de daartoe bestemde rekening van het openbaar lichaam, bij een financiële onderneming die ingevolge de Wet financiële markten BES in de openbare lichamen het bedrijf van kredietinstelling mag uitoefenen, onder vermelding van de woorden «waarborgsom kandidaatstelling».

Artikel Ya 4

- 1 Afschriften van de processen-verbaal van de zittingen, bedoeld in artikel I 1 worden, indien het betreft de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer, tevens ter inzage gelegd op het bestuurskantoor in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De voorzitter van het centraal stembureau draagt er zorg voor dat de processen-verbaal daartoe langs elektronische weg ter kennis worden gebracht van de gezaghebbers van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
- 2 Afschriften van de processen-verbaal van de zittingen, bedoeld in artikel I 1 in samenhang met artikel Y 1, worden, indien het betreft de verkiezing van de leden van het Europees Parlement, tevens ter inzage gelegd op het bestuurskantoor in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De voorzitter van het centraal stembureau draagt er zorg voor dat de processen-verbaal daartoe langs elektronische weg ter kennis worden gebracht van de gezaghebbers van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Artikel Ya 5

De artikelen J 13 en J 14 zijn van overeenkomstige toepassing op de gecombineerde stemmingen voor de verkiezing van de leden van de eilandsraden en de leden van de kiescolleges, met dien verstande dat in artikel J 14, eerste lid, in plaats van «de leden van provinciale staten» wordt gelezen «de leden van de kiescolleges» en in plaats van «de leden van de algemene besturen» wordt gelezen «de leden van de eilandsraden».

Artikel Ya 5a

- 1 Voor zover bij gecombineerde stemmingen voor de verkiezing van de leden van de eilandsraden en de leden van de kiescolleges, het centraal stembureau voor één verkiezing tot een nieuwe stemopneming besluit, doet het daarvan verslag aan het vertegenwoordigend orgaan van de andere verkiezing.
- 2 Voor zover bij de gecombineerde stemmingen het vertegenwoordigend orgaan van de ene verkiezing tot een nieuwe stemopneming besluit, geschiedt deze mede in aanwezigheid van het vertegenwoordigend orgaan van de andere verkiezing.

Artikel Ya 5b

De formulieren voor de kandidatenlijsten, bedoeld in artikel R 1, derde lid, van de Kieswet, en voor de verklaringen, bedoeld in de artikelen R 2, eerste lid, R 7, vierde lid, en R 8, vierde lid, van die wet, zijn gedurende drie weken vóór en op de dag van de kandidaatstelling verkrijgbaar op het bestuurskantoor in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De voorzitter van het centraal stembureau draagt er zorg voor dat de formulieren daartoe langs elektronische weg worden verzonden naar de gezaghebbers.

Artikel Ya 6

Artikel Y 1a is niet van toepassing.

Afdeling V. Slot- en overgangsbepalingen

Hoofdstuk Z. Slot- en overgangsbepalingen

Artikel Z 1

Het Kiesbesluit (*Stb.* 1951, 441) wordt ingetrokken.

Artikel Z 1a

Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties kan voorafgaand aan een verkiezing informatie aan gemeenten verstrekken ter nadere invulling van de modellen, bedoeld in de artikelen D 3, vierde lid, K 4, vierde lid, K 6, eerste lid, L 8, vierde lid, L 11, tweede lid, M 3, derde lid, M 6, tweede lid en Y 32, vierde lid, van de Kieswet.

Artikel Z 2

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Artikel Z 3

Dit besluit kan worden aangehaald als Kiesbesluit.

Origineel slotformulier en ondertekening